

Justiits- ja digiministeerium

**Vabaühenduste Liidu arvamus Riigi Teataja seaduse muutmise
(koosloome keskkond) seaduse eelnõu kohta**

Austatud minister

Vabaühenduste Liit on tutvunud eelnõuga, mille eesmärk on luua õiguslik alus koosloome keskkonna kasutuselevõtuks.

Tervitame arenguid koosloome keskkonna arendamisel ning peame oluliseks, et pärast eelnõu vastuvõtmist jätkataks keskkonna arendustöödega sihipäraselt ja hoogsalt, et lahendus jõuaks võimalikult kiiresti sisulise kasutusele. Vabakonna vaatest on koosloome keskkonnal märkimisväärne potentsiaal avatud valitsemise ja läbipaistva poliitikakujundamise tugevdamiseks, ühtlasi on see üks Eesti avatud valitsemise partnerluse tegevuskava olulisi prioriteete.

Varasema nähtavuse põhimõte ehk teabe avalikustamine õigusakti koostamise alustamisest on sisulise kaasamise ning usaldusväärse ja läbipaistva õigusloome vältimatu eeldus. Juhul, kui avalikkus (sh vabaühendused) saab juba menetluse algaasis teada, et õigusmuudatus on ettevalmistamisel, tekib reaalne võimalus esitada varajast ja sisulist tagasisidet enne, kui poliitikavalikud kujunevad lõplikuks ning alternatiivide kaalumisruum sisuliselt sulgub. Eelnõus kavandatud lähenemine, mille järgi kuvatakse avalikus vaates teave koostamise alustamise kohta ning menetluse ajajärg, on oluline ka olukordades, kus menetluse teatud etappides on osa dokumente asutusesisese kasutamise piiranguga. Ka sellisel juhul peab avalikkusel olema võimalik tuvastada vähemalt see, et asjakohased dokumendid on olemas, millises etapis need paiknevad ning millise teema ja õigusakti ettevalmistusega need seonduvad. Selline minimaalne menetlusläbipaistvus vähendab nn musta kasti riski, toetab huvigruppide ajakohast ressursside planeerimist ning tagab läbipaistvuse miinimumstandardi ka siis, kui kogu materjal ei ole (ajutiselt) avalik.

Vabaühenduste Liit tänab ministeeriumi senise kaasamise eest koosloome keskkonna loomisega seotud konsultatsioonides. Oleme valmis ka edaspidi kaasa mõtlema ning oma vaadet ja ettepanekuid jagama, et lahendused toetaksid avatud, läbipaistvat ja sisulist poliitikakujundamist.

Lugupidamisega

Triin Toomesaar

Vabaühenduste Liidu juhataja

Marcus Ehasoo

marcus@heakodanik.ee, +372 5343 2142